

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА»
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ – 2016

Підготовлено професором кафедри фінансів і кредиту Філіною Г.І.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту (протокол № 13 від 26.04.2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту міжнародної економіки та фінансів імені Святої Великоїкнягині Ольги ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (протокол № 8 від 28.04.2016 р.)

Філіна П. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва» («Фінансова діяльність суб'єктів господарювання») (для бакалаврів). - К.: ПрАТ ВНЗ «МАУП», ДП «Видавничий дім «Персонал», 2016.- 39 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва» («Фінансова діяльність суб'єктів господарювання») (для бакалаврів), теми для самостійного опрацювання теми рефератів, тести питання для самоконтролю, список літератури.

© ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 2016 р.

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2016 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва» («Фінансова діяльність суб'єктів господарювання») охоплює всі напрямки робіт з формування фінансових ресурсів підприємства з усіх можливих джерел фінансування та напрямки розподілу мобілізованого капіталу в необоротні та оборотні активи. Окремими блоками проблем що вивчаються є створення та розподіл прибутку підприємства на споживання та накопичення дивідендна політика та антикризове управління фінансами.

Вивчення матеріалу використовує літературні джерела за вказаною проблематикою та форми фінансової звітності підприємства.

Дисципліна «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва» («Фінансова діяльність суб'єктів господарювання») має спільні питання з такими дисциплінами як «Фінанси підприємств», «Фінансовий ринок», «Управління витратами та цінами», «Інвестування», знання яких використовуються комплексно в управлінні фінансами підприємства.

Самостійна робота студентів денної форми навчання складається із опрацювання питань що передбачені для самостійного опрацювання за кожною темою робочої навчальної програми і підготовки до семінарських занять по кожній темі курсу. Самостійно опрацьовуються законодавчі акти по питаннях, що включені в теми семінарських занять.

Самостійна робота студентів включає наступні напрямки:

1. Самостійне опрацювання окремих розділів тематичного плану
2. Збірник тестів для самостійної роботи за розділами тем.
3. Методичне забезпечення семінарської роботи студентів.
4. Теми рефератів з дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання».
5. Питання для самоконтролю знань.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА»
Змістовий модуль I. Формування фінансового капіталу підприємства

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Питання для самостійного опрацювання.

1. Фінансова діяльність як засіб реалізації стратегічних цілей суб'єкта господарювання на ринку та управління фінансовою діяльністю.
2. Фінансова політика підприємства та її складові.
3. Ефективність фінансової діяльності в забезпеченні конкурентоздатності суб'єкта господарювання.
4. Фінансова діяльність на різних стадіях розвитку підприємства.

Література:

Основна: [18, с. 11-59; 10, с.11-26];
Додаткова: [13, с. 8-22; 21, с. 5-20].

Тема 2. Особливості фінансування підприємств різної форми власності

Питання для самостійного опрацювання.

1. Підприємство в сфері цивільно-правових і фінансово-правових відносин.
2. Вплив організаційно-правової форми і галузевої приналежності на фінансову діяльність підприємства.
3. Правова база фінансової діяльності в Україні.

Література

Основна: [2; 10, с.11-26;18, с.59-96];
Додаткова: [13, с.17-19; 20, с.15-19; 21, с.14-20].

Тема 3. Формування власного капіталу підприємств

Питання для самостійного опрацювання.

1. Зовнішні і внутрішні фінансові відносини суб'єкта господарювання і відповідні ним грошові потоки.
2. Елементи фінансових ресурсів - пасив балансу.

3. Розподіл фінансових ресурсів -актив балансу.
4. Правова основа створення статутного фонду суб'єктами господарювання в Україні.

Література:

Основна: [9; 10, 18, с.44-67; с.102-169];

Додаткова: [13, с. 186-205; 18, с. 50-64; 20, с.49-66; 26, с.93-114].

Тема 4. Самофінансування підприємств

1. Методи планування виручки від реалізації продукції.
2. Методи планування прибутку підприємства.
3. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань.

Література:

Основна: [9; 10, с. 125-174; 18, с.171-195];

Додаткова: [13, с. 196-205; 17, с.243-250; 18, с.80-89].

Тема 5. Дивідендна політика підприємства

1. Форми виплати дивідендів
2. Порядок виплати дивідендів

Література:

Основна: [18, с.210-235];

Додаткова:[13, с.203-205; 18, с.80-82; 30, с. 690-714].

Тема 6. Позиковий капітал підприємства

1. Зміст позикової політики підприємства.
2. Вибір кредитної установи по критерію умов кредитування.
3. Лізинг (фінансова оренда) та його відмінність від банківського кредитування.
4. Оцінка кредитоспроможності позичальника.

Література:

Основна: [9; 10. с. 174-193; 18,с. 235-290];

Додаткова:[13,с. 149-164; 20, с.185-202; 30, с.775-797].

Змістовий модуль II. Інвестиційна діяльність підприємства

Тема 7. Фінансові аспекти реорганізації підприємств

1. Чинники реорганізації підприємства.
2. Правові аспекти реорганізації підприємств: угода про реорганізацію, захист інтересів кредиторів.

Література:

Основна:[17, с.319-335; 18, с.293-326];

Додаткова:[20, с.266-269].

Тема 8. Фінансування спільних інвестицій на основі договорів кооперації

- 1.Розподіл результатів господарської діяльності між інвесторами.
2. Фінансові відносини при припиненні дії договору.

Література:

Основна:[18, с.92-95];

Додаткова: [2].

Тема 9. Фінансова інвестиційна діяльність підприємств

1. Склад портфельних інвестицій підприємства.
2. Елементи грошового потоку підприємства за видами діяльності.
3. Визначення первісної та поточної вартості фінансових активів у фінансовій звітності.
4. Джерела та напрямки фінансування необоротних активів.
5. Джерела та напрямки фінансування оборотних активів.

Література:

Основна; [9; с.326-356, 475-490; с. 157-193, 253-281; 22; 29];

Додаткова: [10, с. 193-240; 17, с.186-241].

Змістовий модуль III. Фінансове планування

**Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері
зовнішньоекономічних відносин**

1. Структура зовнішньоекономічного контракту за змістом розділів.
2. Зміст типових платіжних умов контрактів ЗЕД.
3. Встановлення ціни контрактів у ЗЕД.
4. Умови експортного факторингу та форфейтингу.

Література:

Основна: [2; 18, с.382-402; 19, с. 193-241];

Додаткова: [10, с.262-273; 17, с. 35-44].

Тема 11. Фінансовий контролінг

1. Показники фінансового стану підприємства.
2. Система управління контролінгом на підприємстві.
3. Зміст стратегічного контролінгу.
4. Зміст фінансової санації.
5. Процедура банкрутства в Україні.

Література:

Основна: [18, с.403-456; 27, с.56-128];

Додаткова: [20, с.254-266].

Тема 12. Бюджетування на підприємстві

1. Фінансовий поточний план «План доходів та витрат», структура та методи складання.
2. Планування грошового потоку по елементах.
3. Фінансовий блок бізнес плану: фінансовий план, графік повернення кредитів, економічна ефективність проекту.
4. Контрольноаналітична робота як інформаційна основа фінансової діяльності. аналіз матриць фінансової стратегії підприємства.

Література:

Основна: [18, с.457-465; 20, с.227-239; 21, с. 325-341];

Додаткова: [13, с. 282-303].

ЗБІРНИК ТЕСТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА РОЗДІЛАМИ ТЕМ

I. Цілі і зміст фінансової діяльності суб'єктів господарювання

1. Фінансові ресурси підприємства це:

- а) грошові кошти підприємства на банківських рахунках;
- б) грошові фонди підприємства, що мають цільове призначення.

2. Що є головним у виборі фінансової політики підприємства?

- а) боргові зобов'язання підприємства;
- б) наявність грошей на рахунках;
- в) соціально-економічна стратегія підприємства;
- г) максимізація прибутку.

3. Фінансова тактика розробляється для:

- а) довгострокового планового періоду;
- б) для рішень поточних фінансових задач.

4. Що таке тривалість виробничо-комерційного циклу підприємства?:

- а) це період протягом якого продається продукція в торговельній мережі;
- б) період між закупівлею сировини і надходженням готової продукції на склад покупця;
- в) період часу між закупівлею сировини і одержанням грошей на розрахунковий рахунок після продажу продукції.

5. Чи є однаковим фінансовий механізм керування фінансами держави і фінансами підприємства?

- а) так;
- б) немає.

II. Нормативна база фінансової діяльності

1. Господарсько-правові відносини поширюються на:

- а) усіх фізичних осіб без винятку;
- б) на фізичних осіб, що зареєстровані як підприємці.

2. Назвіть ознаки юридичної самостійності підприємств(вибрати і перелічити):

- а) організаційна цілісність;

- б) наявність власного майна відділеного від майна засновників; в) наявності юридичної адреси;
- г) виступ у цивільних справах від свого імені, а не від імені засновників;
- д) наявність рахунка в банку;
- е) самостійна майнова відповідальність.

3. Що означає поняття «втрата фінансової незалежності»?:

- а) підприємство змушене залучати нові кредити для продовження роботи;
- б) ліквідація підприємства як юридичної особи при банкрутстві, або перехід під контроль кредитора.

III. Фінансові ресурси і їх організація

1. Фінансова діяльність комерційного (прибуткового) підприємства:

- а) залежить від участі держави в його фінансах;
- б) не залежить від наявності державної власності на капітал підприємства.

2. Некомерційні організації з поточним бюджетним фінансуванням можуть використовувати доходи від надання платних послуг на (перелічити правильні відповіді):

- а) діяльність на ринку цінних паперів;
- б) на розширення основної діяльності;
- в) покупка нерухомості з метою перепродажу;
- г) на підвищення оплати праці працівників;
- д) надання кредитів працівникам.

3. Структура капіталу по способі мобілізації грошових фондів це:

- а) співвідношення власних і позикових засобів і внутрішня структура цих фондів;
- б) співвідношення необоротних і оборотних активів і їхня внутрішня структура.

4. Що таке «емісійний дохід»?

- а) загальний дохід від продажу акцій по номінальній вартості при їхньому розміщенні;

- б) додатковий дохід від продажу акцій понад номінал при їхньому розміщенні.

5. Первісна вартість одиниці основних фондів, що враховується в активах підприємства включає:

- а) вартість придбання;
- б) вартість придбання витрати на транспортування установку і налагоджувальні роботи.
- в) вартість придбання і транспортування на підприємство.

6. Куплені підприємством короткострокові ліквідні цінні папери відносяться:

- а) до необоротних активів;
- б) до оборотних активів.

IV. Призначення і правова основа статутного фонду суб'єкта господарювання

1. Статутний фонд акціонерного товариства не може бути менше ніж:

- а) 1000 мінімальних зарплат на момент створення АТ;
- б) 1500 мінімальних зарплат на момент створення АТ;
- в) 1250 мінімальних зарплат на момент створення АТ.

2. При формуванні статутного фонду товариств усіх видів і без участі держави не допускаються внески учасників у виді (перелічити):

- а) майна;
- б) майнових прав;
- в) грошей, узятих у кредит;
- г) ринкових цінних паперів;
- д) грошей, узятих під заставу;
- е) право користування природними ресурсами;
- ж) бюджетних засобів.

3. Чи можливо збільшення розміру статутного фонду без додаткового зовнішнього фінансування, а за участю тільки власних засобів:

- а) так;
- б) ні.

4. Чи збільшується статутний фонд при випуску облігацій?:

- а) так;
- б) ні.

5. По усіх видах акціонерних товариств і товариств акції і внески повинні бути оплачені цілком після реєстрації статуту протягом:

- а) трьох місяців;
- б) шести місяців;
- в) одного року;
- г) півтора років.

V. Формування власних фінансових ресурсів

1. У валові витрати включаються суми штрафів, неустойок, пені?

- а) так;
- б) ні.

2. У валові витрати включаються витрати на страхування підприємницьких ризиків, відповідальності й інших ризиків?

- а) так;
- б) ні.

3. Валовий прибуток підприємства це:

- а) валовий дохід за винятком валових витрат;
- б) прибуток від звичайної операційної діяльності;
- в) загальний прибуток за винятком податку на прибуток.

4. Нерозподілений прибуток підприємства це:

- а) валовий прибуток після сплати податку на прибуток і виплати дивідендів;
- б) валовий прибуток за винятком податку на прибуток, штрафів і пені.

5. Необхідна (цільова) прибуток підприємства це:

- а) прибуток попереднього звітного періоду;
- б) прибуток, достатня для виплати дивідендів;
- в) прибуток, необхідна для економічний і технічний росту;
- г) прибуток, достатня для поповнення оборотного капіталу.

6. Економічна рентабельність це:

- а) відношення прибутку до суми продажів;
- б) відношення прибутку до суми власного капіталу підприємства;
- в) відношення прибутку до суми загального капіталу підприємства.

VI. Позикові засоби і шляхи їхнього залучення

1. Короткострокове запозичення використовується при фінансуванні:

- а) інвестицій в основні фонди;
- б) інвестицій в оборотні активи;
- в) портфельних інвестицій.

2. Чи є кредиторська заборгованість підприємства формою запозичення?

- а) так;
- б) ні.

3. Перелічите форми гарантій повернення кредиту банкові, під якими підприємство одержує позиковий капітал:

- а) наявність грошей на розрахунковому рахунку;
- б) застава майна;
- в) застава цінних паперів;
- г) гарантія великого клієнта банку;
- д) гарантія першокласного банку.

4. Який із двох видів кредиту тому самому позичальникові буде дорожче?

- а) короткостроковий кредит із заставою векселів;
- б) бланковий кредит.

5. Реальна (ефективна) ставка банківського відсотка по конкретному кредиті відрізняється від номінальної ставки через:

- а) терміну кредитного договору;
- б) забезпеченості кредиту;
- в) схеми повернення кредиту;
- г) платоспроможності позичальника.

6. Назвіть елементи, що формують вартість лізингу для лізингоотримувача по багатосторонньому фінансовому лізингу:

- а) відпускна ціна виробника устаткування;
- б) ПДВ виробника устаткування;
- в) амортизаційні відрахування за весь період лізингу;
- г) комісійні лізингової компанії;
- д) прибуток лізингової компанії
- е) вартість банківського кредиту;
- ж) витрати на страхування ризику несплати лізингового платежу;
- з) ПДВ лізингодателя;
- и) вартість ремонту й обслуговування устаткування.

7. За договором підприємства з банком про факторингове обслуговування банк зобов'язаний:

- а) купувати усі без винятку надані документи про відвантаження товару (векселя);
- б) має право відхиляти деякі пред'явлені до покупки документи.

8. Назвіть елементи, що формують вартість факторингу:

- а) комісія фактора за всю суму пред'явленої до покупки дебіторської заборгованості;
- б) комісія фактора за суму, фактично видану виробникові;
- в) відсотки банку на видану виробникові суму.

Кредитна діяльність суб'єкта господарювання

1. Тимчасово вільні грошові кошти і резерв готівки підприємство розміщає на фінансовому ринку шляхом покупки цінних паперів:

- а) фінансових активів грошового ринку;
- б) акцій і облігацій промислових корпорацій;
- в) довгострокових державних цінних паперів;
- г) високоліквідних короткострокових облігацій фінансових компаній;

2. Витрати на ведення кредитно-товарної політики підприємства включають:

- а) додаткові власні засоби підприємства і витрати на повернення дебіторської заборгованості;
- б) короткострокові кредити банку;
- в) вкладення засобів у дебіторську заборгованість, відсотки за кредит на поповнення оборотних коштів, витрати на ведення клієнтських рахунків, витрати на повернення дебіторської заборгованості.

3. На вибір варіанта кредитно-товарної політики підприємства впливає сукупність факторів (перелічити з приведених варіантів):

- а) фінансове становище виробника;
- б) технічний рівень виробництва;
- в) галузеві особливості;
- г) специфіка виробленої продукції;
- д) конкуренція в галузі;
- е) віддаленість покупця.

4. У результаті розробки кредитно-товарної політики формується:

- а) план виробництва продукції (перелічити);
- б) план реалізації продукції;
- в) планова дебіторська заборгованість;
- г) система цін підприємства.

**Розміщення фінансових ресурсів в основні засоби
суб'єкта господарювання**

1. Орендовані основні засоби відображаються:

- а) в активі балансу;
- б) за балансом (у поясненні до балансу).

2. Індксація вартості основних фондів у даний час виробляється за рішенням:

- а) органів державного керування економікою;
- б) керівництва підприємства.

3. Списання з балансу вибулих основних засобів здійснюється за:

- а) первісною вартістю;
- б) відновленою вартістю;
- в) з урахуванням зносу.

4. Збитки від невикористання основних засобів виникають внаслідок (перелічити потрібно):

- а) нарахування амортизації, що збільшує валові витрати;
- б) морального старіння устаткування;
- в) непоправними втратами при продажі зайвого устаткування;
- г) фізичним зносом устаткування.

5. Фінансування збільшення основних фондів позиковими засобами змінює структуру капіталу підприємства ?:

- а) так;
- б) ні.

6. Фінансування збільшення основних фондів фінансовим лізингом змінює структуру капіталу підприємства ?:

- а) так;
- б) ні.

**Розміщення фінансових ресурсів в оборотні засоби суб'єкта
господарювання**

1. Які оборотні активи безпосередньо задіяні у виробничому процесі (виготовленні продукції)?

- а) оборотні виробничі фонди;
- б) фонди звертання.

2. Перелічіть оборотні активи, що відносяться до оборотних фондів:

- а) рахунки в банках;
- б) засоби в розрахунках;
- в) запаси сировини і матеріалів;
- г) готова продукція на складі;
- д) малоцінний інструмент;
- е) дебіторська заборгованість.

3. Наявність кредиторської заборгованості підприємства:

- а) позитивно впливає на фінанси підприємства збільшуючи його оборотні кошти;
- б) погіршує фінансовий стан підприємства в умовах інфляції.

4. Перелічіть фактори, що викликають ріст оборотних коштів у резервних виробничих запасах:

- а) дефіцитність сировини і матеріалів, що приводить до їх подорожчання;
- б) необхідність різкого збільшення випуску продукції;
- в) збільшення вартості утримання додаткових запасів;
- г) невизначеність у термінах постачання сировини і матеріалів;
- д) втрата прибутку від невкладення засобів в інші проекти.

5. Що є позитивним чинником для стану оборотних коштів підприємства?

- а) середній період повернення дебіторської заборгованості більше, ніж середній термін погашення підприємством власної кредиторської заборгованості;

б) середній період повернення дебіторської заборгованості менше, ніж середній термін погашення підприємством власної кредиторської заборгованості.

6. Підприємство повинне прагнути збільшити резерв вільних коштів на розрахунковому рахунку?

- а) резерв готівки повинний бути мінімальним;
- б) резерв готівки треба постійно збільшувати.

7. В умовах інфляції підприємство утрачає свої оборотні кошти:

- а) в абсолютній сумі;
- б) у відносній формі за рахунок загального росту цін.

Інвестиційна діяльність суб'єкта господарювання

1. Портфельні інвестиції робляться підприємством з метою:

- а) одержання контролю за діяльністю підприємства і доходу у вигляді дивідендів;
- б) одержання доходу відторговельних операцій з цінними паперами і доходу, що приносить володіння цінними паперами.

2. Які реальні інвестиції не мають мети збільшення доходу підприємства:

- а) заміна амортизованого устаткування на таке саме;
- б) інвестиції у впровадження нового товару.
- в) забезпечення норм законодавства по охороні праці і навколишнього середовища;
- г) інвестиції в капітальний ремонт устаткування.

3. Реінвестування прибутку – це:

- а) вкладення нерозподіленого прибутку в розвиток підприємства;
- б) направлення прибутку на виплати інвесторам;
- в) погашення кредитів за рахунок прибутку.

4. Перелічіть фінансові джерела реального інвестування (виберіть дві правильних відповіді):

- а) власний капітал: амортизаційні відрахування, реінвестування прибутку, додаткова емісія акцій, вкладення нового інвестора в капітал;
- б) власний капітал амортизаційні відрахування реінвестування прибутку, вкладення нового інвестора в капітал;
- в) позиковий капітал банківський кредит кредити небанківських фінансових інститутів, емісія облігацій.
- г) позиковий капітал банківський кредит кредити небанківських фінансових інститутів інвестиційний податковий кредит фінансовий лізинг, емісія облігацій.

5. Господарський грошовий потік інвестиційного проекту за весь період його існування це:

- а) грошові надходження від реалізації продукції за винятком витрат на виробництво;
- б) грошові надходження від реалізації продукції і сума нарахованої амортизації;
- в) грошові надходження від реалізації продукції, нарахована амортизація, компенсації з боку держави податкових платежів і ліквідаційна вартість проекту за винятком суми інвестиційних витрат витрат на виробництво і податків по господарській діяльності;
- г) інвестиційні витрати за винятком грошових надходжень від реалізації зробленої продукції податкових платежів і ліквідаційної вартості проекту.

6. Портфельні інвестиції підприємства, що враховуються як необоротні активи це:

- а) вкладення тимчасово вільних засобів на грошовому ринку;
- б) вкладення капіталу в операції на фондовому ринку.

7. Ризикованість портфеля цінних паперів знижується при включенні в нього (перелічити):

- а) цінних паперів підприємств однієї галузі;
- б) цінних паперів одного виду;

- в) державних цінних паперів;
- г) цінних паперів різних галузей;
- д) цінних паперів венчурних компаній.

Організація фінансової діяльності

1. Чи є галузеві особливості і масштаб підприємницької діяльності основними факторами, що визначають структуру фінансової служби юридично самостійного підприємства, що не має філій:

- а) так;
- б) ні.

2. Оперативне керування зовнішніми і внутрішніми фінансовими потоками це (перелічити):

- а) планування річного обсягу реалізації надходження грошей від продажу продукції);
- б) забезпечення прибутковості комерційних операцій;
- в) забезпечення планового розміру грошових надходжень і своєчасність усіх грошових розрахунків;
- г) контроль за правильною витратою фінансових ресурсів.

3. Що за часом розробляється спочатку ?:

- а) планові документи поточного планування;
- б) планові документи оперативного планування.

4. Платіжний календар на місяць показує недостатність коштів по поточних витратах. Якщо вважати, що всі суми платежів обґрунтовані, то найбільш правильним буде (вибрати відповідь):

- а) відмовитися від виплати заробітної плати;
- б) не зробити платежі по взятих кредитах;
- в) збалансувати платіжний календар новим короткостроковим банківським кредитом.

5. Акредитивна форма розрахунку більш вигідна для:

- а) продавця продукції;

б) покупця продукції, що виставляє акредитив.

Фінансове планування

1. Поточне планування має у своєму складі систему планів, що розробляються:

- а) за стандартною (затвердженою) формою;
- б) за довільною формою, що відбиває специфіку діяльності підприємства.

2. Кошторис прямих матеріальних витрат визначає на плановий період витрати на:

- а) усі види матеріальних ресурсів, енергії, запасних частин, малоцінного інвентарю, використовуваних підприємством у плановому періоді;
- б) нормовані сировину і матеріали, паливо й енергія для виготовлення продукції.

3. Балансовий метод фінансового планування – це:

- а) ув'язування обсягів витрат і джерел їхнього покриття;
- б) ув'язування обсягів виробництва і необхідних матеріальних ресурсів;
- в) ув'язування необхідного обсягу матеріальних ресурсів і обсягу виробничих запасів.

4. План інвестування і фінансування (документ довгострокового планування) є обґрунтованим якщо він по кожному році:

- а) цілком збалансований по витратах і джерелам фінансування;
- б) має негативне сальдо, що ліквідується довгостроковими кредитами;
- в) має негативне сальдо, що ліквідується короткостроковими кредитами.

XIII. Фінансові відносини підприємства з бюджетною системою

1. Чи включають фінансові відносини комерційного підприємства з бюджетною системою (Казначейством) кредитні відносини на принципах банківського кредитування:

- а) так;
- б) ні.

2. При державному регулюванні цін на продукцію підприємства останньому надаються:

- а) бюджетні дотації;
- б) податкові пільги.

3. Платежі вдержавні позабюджетні фонди здійснюються в розмірі, що відповідає:

- а) нарахованій заробітній платі;
- б) фактично виплаченій заробітній платі.

4. У результаті виявлених внутрішнім аудитом помилок по податкових платежах у бюджет переказується:

- а) податкова недоїмка;
- б) податкова недоїмка і нарахована на неї пеня;
- в) податкова недоїмка нарахована на неї пеня і знижений розмір штрафної санкції.

Фінансовий стан суб'єкта господарювання

1. Вертикальний аналіз структури капіталу по пасиві показує (перелічити):

- а) співвідношення власного і позикового капіталу;
- б) структуру власного капіталу;
- в) розмір статутного капіталу;
- г) структуру позикового капіталу;
- д) суму залучених кредитів.

2. Вертикальний аналіз структури капіталу по активі показує (перелічити):

- а) співвідношення необоротних і оборотних активів;
- б) розмір основних фондів і нематеріальних активів;
- в) структуру необоротних активів по видах активів;
- г) структуру оборотних активів по видах активів.

3. Горизонтальний аналіз фінансового стану підприємства характеризує показники і структуру балансу:

- а) в абсолютних числах за один період часу;
- б) в абсолютних числах за різні періоди часу;
- в) у відносних величинах до базового періоду.

4. При визначенні суми заборгованості підприємства, проти якого відкрита процедура банкрутства враховується:

- а) пряма заборгованість перед кредиторами і бюджетом;
- б) загальна заборгованість, включаючи штрафи, неустойки і пені.

5. Мирова угода між підприємством і кредитором передбачає ліквідацію підприємства:

- а) так;
- б) ні.

6. Санація підприємства відбувається:

- а) тільки при відкритті процедури банкрутства;
- б) при відкритті процедури банкрутства або самим підприємством при поганому стані його фінансів.

7. Чи може підприємство в ході процедури банкрутства взяти банківський кредит на відновлення платоспроможності?

- а) так;
- б) ні.

XV. Фінансова діяльність підприємства на зовнішньому ринку

1. Чи існують інші державні обмеження зовнішньоекономічної діяльності крім квотування і ліцензування експорту й імпорту?

- а) так;
- б) ні.

2. Митна вартість імпортованого товару розраховується в:

- а) у валюті контракту;
- б) у гривнях за курсом на день висновку контракту;
- в) у гривнях за курсом на день подачі митної декларації.

3. Розташуйте перераховані нижче форми розрахунків за зовнішньоекономічним контрактом у порядку зростання їхньої вигідності для експортера:

- а) документ проти платежу;
- б) платіж після одержання товару;
- в) відкритий термін платежу;
- г) передоплата;
- д) документарний акредитив;
- е) документ проти акцепту.

4. Розташуйте перераховані нижче форми розрахунків за зовнішньоекономічним контрактом у порядку зростання їхньої вигідності для імпортера:

- а) документ проти платежу;
- б) платіж після одержання товару;
- в) відкритий термін платежу;
- г) передоплата;
- д) документарний акредитив;
- е) документ проти акцепту.

5. Базисні умови постачання товару за контрактом це:

- а) вказівка виду транспортних засобів;
- б) вказівка термінів постачання;
- в) розподіл прав і обов'язків сторін за контрактом щодо переміщення товару;
- г) вказівка на умови приймання товару покупцем.

6. Для експортера ризик недоодержання прибутку в гривнях за контрактом, у якому валютою платежу є долар США, зростає при:

- а) рості курсу долара США;
- б) падінні курсу долара США.

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕМІНАРСЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

Плани семінарських занять

Семінар 1. Зміст і задачі фінансової діяльності суб'єкта господарювання

1. Фінанси як економічні відносини і грошові фонди.
2. Зміст фінансової діяльності суб'єкта господарювання, її мети і задач.
3. Зміст, цілі і задачі управління фінансовою діяльністю.
4. Роль фінансової політики суб'єкта господарювання в реалізації його цілей на ринку.
5. Задачі фінансової діяльності в забезпеченні конкурентоздатності підприємства.
6. Структура фінансового механізму підприємницької діяльності.

Література: [1, 10, 14, 18,21]

Семінар 2. Підприємство в правовому полі

1. Взаємозв'язок цивільно-правових і фінансово-правових відносин.
2. Класифікація підприємств по видах власності, розміру бізнесу і чисельності персоналу, від типу структури.
3. Правова база фінансової діяльності.
4. Рішення задач.

Література: [1,2, 19, 21, 24]

Семінар 3. Фінансові ресурси суб'єкта господарювання

1. Відмінності в цілях і джерелах фінансових ресурсів комерційних і некомерційних організацій
2. Зовнішні фінансові відносини і зовнішні грошові потоки підприємства
3. Внутрішні фінансові відносини і їх грошові потоки.
4. Пасив балансу фінансових ресурсів - відображення їх структури по елементах формування.

5. Актив балансу розподіл фінансових ресурсів.
6. Рішення задач.

Література: [2,11, 12, 17,21]

Семінар 4. Мобілізація власних коштів суб'єкта господарювання

1. Джерела власних фінансових ресурсів.
2. Методи планування реалізації продукції.
3. Планування прибутку підприємства
4. Роль цін в мобілізації фінансових ресурсів.
5. Методи визначення мінімального і оптимального обсягу виробництва і оптимальної ціни при фіксованій реалізації.
6. Суть поняття самофінансування і потоку самофінансування.

Література: [11,12,17,20,21,23,26]

Семінар 5. Позикова політика підприємства

1. Роль позикових коштів в фінансуванні господарської діяльності.
2. Задачі і методи і інструменти короткострокового запозичення.
3. Задачі і методи і інструменти довгострокового запозичення.
4. Обґрунтування доцільності зовнішнього фінансування.
5. Основні підходи до оптимізації розміру структури позикового капіталу.
6. Законодавче оформлення взаємовідносин кредитора і позичальника.
7. Лізинг як спосіб кредитування.
8. Можливості факторингу в кредитуванні обігових коштів.

Література: [12,13,17,21]

Семінар 6 . Кредитна діяльність суб'єкта господарювання

1. Мета зміст і інструменти кредитної політики суб'єкта господарювання.
2. Оцінка дебіторської заборгованості.
3. Вибір варіанту кредитної політики підприємства

Семінар 7. Формування основного капіталу підприємства

1. Формування основного капіталу власними коштами підприємства.
 2. Використання позикового капіталу в формуванні основних фондів.
 3. Обґрунтування вибору між позиковим і орендним фінансуванням
1. Інвестиційна політика підприємства
 2. Сутність амортизаційної політики підприємства.
 3. Фінансування ремонту основних фондів.

Література: [1,2,12,13,21,25]

Семінар 8. Фінансування експлуатаційних (операційних) витрат

1. Структура і принципи формування змінного капіталу підприємства (оборотних коштів).
2. Формування оборотних коштів за рахунок внутрішнього і зовнішнього фінансування.
3. Джерела фінансування приросту оборотних коштів.
4. Нормування оборотних коштів у напрямках їх використання
5. Грошові кошти підприємства і управління їх рушенням.
6. Цілі і види короткострокового розміщення грошових коштів.
7. Запобігання інфляційному ризику втрат оборотних коштів.

Література: [1,2,12,13,21,25]

Семінар 9. Організація фінансової роботи на підприємстві

1. Задачі і структура фінансової служби підприємства.
2. Складові фінансової роботи на підприємстві.
3. Календарне планування фінансової роботи.
4. Щоденне планування грошових коштів, касовий план.
5. Методи проведення готівкових і безготівкових грошових розрахунків.

6. Форми і методи фінансового планування і їх значення в реалізації фінансової стратегії суб'єкта господарювання.
7. Планування грошового потоку як основи самофінансування.
8. Відображення фінансових питань в структурі бізнес-плану.
9. Створення інформаційної основи фінансової діяльності в ході контрольно-аналітичної роботи на підприємстві.

Література: [11,12,13,21,26]

Семінар 10. Аналіз фінансового становища суб'єкта господарювання

1. Розрахунок показників фінансового становища підприємства.
2. Банкрутство як кризовий стан фінансів підприємства.
3. Оздоровлення фінансів підприємства методами санації.
4. Напрямки прогнозування фінансового становища підприємства.
5. Визначення ринкової вартості підприємства.
6. Рішення задач.

Література: [18,21,22]

Семінар 11. Інвестиційна і зовнішньоекономічна діяльність підприємства

1. Форми мобілізації фінансових ресурсів для цілей інвестування.
2. Вибір інвестиційного проекту по показниках, що характеризують його ефективність.
3. Принципи формування портфеля цінних паперів і оцінка його ефективності.
4. Облік чинника державного регулювання у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
5. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності за рахунок фінансових умов контрактів.
6. Принципи обґрунтування вигідності експортних і імпорتنих операцій з урахуванням умов постачання

Література: [10,14,21,23]

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Написання реферату має метою поглиблене вивчення окремих тем курсу «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» («Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва») та набуття навичок по обґрунтованому викладенню матеріалу коли поєднується вимогаповного розкриття теми та обмеженість обсягу викладення Реферат виконується на основі рекомендованих літературних джерел та з залученням іншої літератури по темі реферату. Реферат має обсяг 15-20 сторінок тексту, повинен містити список використаної літератури та посилання на неї по тексту Використання періодичної літератури підвищує якість виконаної роботи.

Теми рефератів

1. Цілі, задачі та зміст фінансової діяльності суб'єкта господарювання.
2. Роль фінансової політики суб'єкта господарювання в реалізації його цілей на ринку.
3. Задачі та зміст фінансової діяльності в забезпеченні конкурентоздатності підприємства.
4. Взаємозв'язок ці вільноправових та фінансовоправових відносин в управлінні фінансами..
5. Класифікація підприємств за видами власності розміром бізнесу та чисельності працюючих.
6. Правова база фінансової діяльності.
7. Джерела власних фінансових ресурсів підприємства.
8. Методи планування реалізації продукції та прибутку підприємства
9. Суть поняття самофінансування і визначення потоку самофінансування.
10. Призначення статутного фонду і його формування по підприємствах різної організаційної форми.
11. Методи управління статутним фондом підприємства.
12. Джерела власних фінансових ресурсів суб'єкта господарювання.

13. Методи планування реалізації продукції та прибутку.
14. Методи визначення мінімального і оптимального обсягу виробництва і оптимальної ціни прифіксованому обсязі реалізації продукції (послуг).
15. Суть поняття самофінансування і потоку самофінансування.
16. Задачі, методи і інструменти запозичення капіталу на фінансовому ринку.
17. Кредитоспроможність підприємства та шляхи її покращання.
18. Обґрунтування доцільності зовнішнього фінансування та вибір джерел фінансування.
19. Основні підходи до оптимізації розміру структури позикового капіталу.
20. Визначення вартості капіталу підприємства.
21. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства.
22. Лізинг та факторинг як спосіб кредитування.
23. Методика вибору варіанту кредитно-товарної політики.
24. Сутність амортизаційної та інвестиційної політики підприємства.
25. Нормування оборотних коштів по напрямках їх використання.
26. Грошові кошти підприємства і управління їх рухом.
27. Цілі і види короткострокового розміщення грошових коштів.
28. Запобігання інфляційному ризику втрат оборотних коштів.
29. Фінансові інвестиції підприємства.
30. Складові фінансової роботи на підприємстві. Календарне планування фінансової роботи.
31. Методи проведення готівкових і безготівкових грошових розрахунків.
32. Планування грошового потоку як основи самофінансування.
33. Відображення фінансових питань в структурі бізнес-плану.
34. Форми і методи бюджетування як напрямку фінансового планування.

35. Сутність та методи фінансового контролінгу.
36. Створення інформаційної основи фінансової діяльності в ході контрольної-аналітичної роботи на підприємстві.
37. Банкрутство як кризовий стан фінансів підприємства та порядок проведення процедури банкрутства.
38. Оздоровлення фінансів підприємства в ході санації.
39. Напрямки прогнозування фінансового становища підприємства.
40. Цілі та форми та методи реорганізації підприємства.
41. Визначення ринкової вартості підприємства.
42. Форми мобілізації фінансових ресурсів для цілей інвестування.
43. Вибір інвестиційного проекту по показниках його ефективності.
44. Принципи формування портфеля цінних паперів і оцінка його ефективності.
45. Валютні ризики у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
46. Джерела фінансування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
47. Взаємодія фінансів суб'єкта господарювання з державними фінансами.
48. Зміст податкової роботи на підприємстві з урахуванням рівнів бюджетної системи.
49. Задачі і методи проведення внутріфінансового контролю.
50. Дотації, субсидії і субвенції як форми фінансової підтримки підприємства з боку держави.

МАУП

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Капітал підприємства за економічною сутністю та за складом активів
2. Цілі, зміст та задачі фінансової діяльності за її напрямками.
3. Організація фінансової діяльності в залежності від структури підприємства та масштабів бізнесу.
4. Зміст фінансової політики суб'єкта господарювання.
5. Задачі фінансової діяльності в забезпеченні конкурентоздатності підприємства.
6. Правова база фінансової діяльності.
7. Фактори, що впливають на вибір організаційної форми підприємства.
8. Особливості фінансової діяльності приватних підприємств різної організаційної форми.
9. Особливості фінансової діяльності підприємств на основі договорів кооперації.
10. Склад та функції власного капіталу підприємства.
11. Призначення статутного фонду підприємства, джерела його формування і визначення розміру.
12. Формування статутного фонду підприємств по видах власності.
13. Номінальна, балансова та ринкова вартість акцій.
14. Чинники та методи збільшення статутного фонду підприємств різних організаційних форм.
15. Внутрішні джерела збільшення статутного капіталу підприємства.
16. Чинники та методи зменшення статутного капіталу підприємств різних організаційних форм.
17. Зміст санації балансу АТ та методи її проведення.
18. Призначення та джерела формування резервного капіталу підприємства за видами резервних фондів.
19. Сутність відкритого та прихованого резервного капіталу підприємства.
20. Внутрішні джерела поповнення власних фінансових ресурсів суб'єкта господарювання.

21. Методи планування реалізації продукції (послуг).
22. Методи планування прибутку підприємства.
23. Загальний прибуток підприємства та пошук шляхів його зростання.
24. Визначення мінімального та оптимального обсягів виробництва та реалізації продукції на основі розрахунку беззбитковості виробництва.
25. Нерозподілений прибуток та його використання.
26. Сутність відкритого самофінансування. Рефінансування прибутку.
27. Сутність прихованого самофінансування.
28. Рівень самофінансування та кредитоспроможність підприємства.
29. Фінансування за рахунок створених резервів наступних витрат.
30. Чистий грошовий потік та його склад по елементах.
31. Прямий метод розрахунку чистого грошового потоку.
32. Непрямий метод визначення чистого грошового потоку та його застосування в управлінні фінансами.
33. Показники грошового потоку підприємства їх зв'язок з розміром амортизації у складі грошового потоку.
34. Зміст дивідендної політики підприємства та фактори, які її визначають.
35. Теоретичні концепції побудови дивідендної політики підприємства.
36. Порядок нарахування та виплати дивідендів акціонерним товариством.
37. Порядок нарахування та виплати дивідендів приватним підприємством та підприємством з часткою державної власності.
38. Грошова та негрошова форми виплати дивідендів.
39. Методи виплати дивідендів та види дивідендної політики.
40. Вплив дивідендної політики на ринкову вартість АТ.
41. Необхідність позикових коштів в фінансуванні господарської діяльності підприємства.
42. Задачі, методи та інструменти короткострокового запозичення.
43. Задачі, методи та інструменти довгострокового запозичення.
44. Фактори, що впливають на вартість банківських позик.
45. Кредитоспроможність позичальника та її визначення кредитором.

46. Взаємовідносини підприємства та банку по отриманню кредиту.
47. Обґрунтування доцільності зовнішнього фінансування діяльності на основі оцінки ефективності запозичення коштів.
48. Основні підходи до оптимізації розміру та структури запозиченого капіталу з залученням методу фінансового важеля.
49. Види застав при банківському кредитуванні.
50. Застосування гарантій та поручительств при отриманні кредитів.
51. Лізинг як засіб кредитування підприємства його види та визначення загальної суми платежу.
52. Сутність, види факторингу та його можливості в кредитуванні оборотних засобів.
53. Запозичення емісією облігацій на фондовому ринку Вартість запозичення.
54. Погашення підприємством облігацій різних видів.
55. Фінансування оборотного капіталу факторингом. Види факторингу, його вартість.
56. Цілі, зміст та фінансування кредитно-фінансової політики суб'єкта господарювання.
57. Методичний підхід до вибору варіанту кредитної політики підприємства.
58. Умови товарного кредиту і фактори, що впливають на рішення про надання кредиту.
59. Зміст та чинники укрупнення підприємства злиттям приєднанням та поглинанням.
60. Зміст та чинники розукрупнення підприємства поділом або виділенням.
61. Вартість власного, запозиченого та загального капіталу підприємства.
62. Джерела фінансування реальних інвестиційних проектів власними та позиковими коштами.
63. Оцінка та зменшення ризикованості реального інвестування підприємства.

64. Довгострокові та короткострокові фінансові інвестиції підприємства у капітал інших суб'єктів господарювання чинники відображення у звітності.
65. Вартість фінансових інвестицій що обліковуються методом участі в капіталі (первісна вартість та поточна вартість).
66. Довгострокові та короткострокові фінансові інвестиції у цінні папери: види цінних паперів, відображення у звітності.
67. Вартість фінансових інвестицій у цінні папери (початкова та поточна вартість).
68. Зміст роботи фінансової служби при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
69. Основні ризики при здійсненні підприємствам зовнішньоекономічних операцій та запобігання їм.
70. Фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів ціни, форми розрахунків.
71. Факторинг та форфейтинг у зовнішньоекономічній діяльності.
72. Зміст фінансового контролінгу, його стратегічні та оперативні цілі.
73. Методи контролінгу та їх інформаційна основа.
74. Зміст короткострокового (поточного та оперативного) фінансового планування.
75. Зміст довгострокового фінансового планування.
76. Сутність бюджетування як складової фінансового планування, його принципи та функції.
77. Склад основного бюджету підприємства.
78. Склад часткових (функціональних) бюджетів та їх інформаційна основа.
79. Методи складання бюджетів традиційне бюджетування і нуль-бюджетування.
80. Зміст бюджетного контролю.
81. Визначення обсягу капіталу для фінансування необоротних активів по їх видах.

82. Формування основних засобів та нематеріальних активів власними коштами суб'єкта господарювання.
83. Залучення позикових коштів для формування основних засобів і нематеріальних активів.
84. Сутність амортизаційної політики підприємства та її роль в формуванні основних фондів.
85. Визначення потреби у капіталі для фінансування оборотного капіталу
Попередження інфляційного ризику втрат оборотних коштів.
86. Фінансування оборотного капіталу власними та запозиченими коштами.
87. Оптимізація рівня запасів товарно-матеріальних цінностей та фактори що впливають на розмір запасів.
88. Методика нормування оборотних засобів в матеріальних цінностях по видам запасів.
89. Структура грошових засобів підприємства та принципи управління ними.
90. Оборотні засоби в дебіторській заборгованості: види, структура залежність від тривалості виробничо-комерційного циклу політика повернення коштів.

МАУП

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України. К.: Преса України 1997.- Ст 85,95,96, 97,98, 116,119, 138, 142,143.
2. Господарський кодекс України, //Відомості ВВР, 2003, №18-22
3. Податковий кодекс України // Відомості ВВР, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112)
4. Закон України «Про акціонерні товариства» //Відомості ВВР, 2008, № 50-51
5. Закон України «Про господарські товариства» //Відомості ВВР, 1991 р., № 49
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 23.03.2000 // Урядовий кур'єр.- 2000.- №72.
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності від 21.09.99 р. // Урядовий кур'єр.-1999. - №215.
8. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» від 03.12.97 р. // Відомості ВР України, 1998, №11,12.
9. Бланк И.А. Управление финансовыми ресурсами / И.А. Бланк . - М.: Изд-во «Омега-Л»: ООО «Эльга», 2011. - 768 с.
10. Бандурка ОМ., Коробов МЯ., Орлов П., Петрова КЯ. Фінансова діяльність підприємства.- К.: Либідь, 2002.
11. Бланк И.А. Финансовый менеджмент. – К.: Ника-Центр, 1999.
12. Дж.К. Ван Хорн. Основы управления финансами –М.: Финансы и статистика, 1996. – 799 с.
13. Бердар М. М. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / М. М. Бердар. - К.: ЦУЛ, 2010. - 352 с.

14. Іванюта П.В. Управління ресурсами і витратами: [навч. посіб.] /П.В.Іванюта, О.П.Лугівська.- 2-ге вид.- К.: ЦУЛ, 2011.- 320 с.
15. Крутик АБ., Хайкин М. Основы финансовой деятельности предприятия. Учебник. –С-Пб.: Бизнес-пресса, 1999. – 445
16. Непочатенко О.О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: [підручник] /О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук . - К.: ЦУЛ, 2013. - 504 с.
17. Фінансове планування і управління на підприємствах: [навч. посіб.] /Семенов Г. А., Бугай В. З., Семенов А. Г. та ін. - К.: ЦНЛ, 2007. - 432 с.
18. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання /А.І. Філіна. - К.: ЦНЛ, 2009 – 352 с.
19. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч.- методич. посіб для самот. вивч. дисц.] / Ред Терещенко О. О.. - 3-тє вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2009. - 312 с.
20. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. Навч. пос /За ред. А.І. Кредісова, - К.: Віра-Р, 1998.
21. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств.- К.: МАУП, 2003.
22. Фінанси підприємств / Ред. А.М. Поддєрьогін. - Підручник 7-ме вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2008. - 552 с.
23. Фінансова звітність за національними положеннями(стандартами) бухгалтерського обліку. 2.вид. – К.: Лібра, 1999.
24. Финансовый менеджмент. Теория и практика /Под ред. Стояновой Е.С. – М.: Перспектива, 1997. – 564 с.
25. Фінансова санація та банкрутство підприємств: [навч. посіб.] /Штангрет А. М., Шляхетко В. В., Волович О. Б. та ін.. - К.: Знання, 2012. - 374 с.
26. Хамидуллина Г.Р. Управление затратами: планирование, учет, контроль и анализ издержек обращения /Г.Р. Хамидуллина. - М.: Экзамен, 2004. - 352 с.

Додаткова

27. Кучеренко В.Р., Карпов В.А., Маркітан О.С. Бізнес-планування фірми: [навч. посіб.] / В.Р. Кучеренко, В.А. Карпов, О.С. Маркітан - К.: Знання, 2006. - 423 с.
28. Тюріна Н. М., Карвацка Н. Суправління фінансовою санацією підприємства: [підруч.] / Н. М. Тюріна, Н. Карвацка - Л.: Новий Світ-2000, 2013. - 396 с.
29. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: [навч. посіб.] / О.О. Удалих . - К.: ЦНЛ, 2006. - 292 с.
30. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств. Практикум: [навч. посіб.] / Н. Б. Ярошевич - Л.: Львівська політехніка, 2009. - 305 с.
31. Бригхем Ю., Эрхард М. Финансовый менеджмент. 10-е изд.- М., 2005.

МАУП